

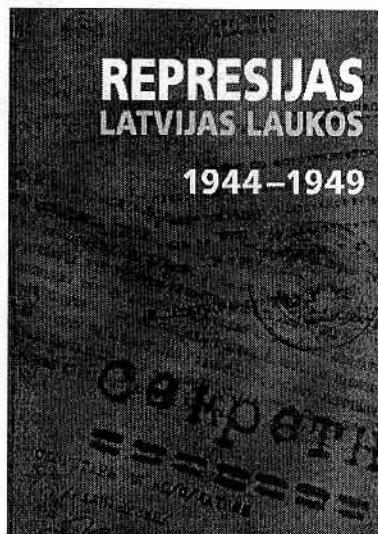
VĒSTURES AVOTI

Represijas Latvijas laukos: 1944–1949.
Dokumenti un materiāli / Sast. Jānis Riekstiņš,
Aija Kalnciema. – Rīga: Latvijas Valsts arhīvs,
2000. – 242 lpp.
ISBN 9984–9063–8–8

Krājumā iekļauti Latvijas Valsts arhīva fondos esošie Latvijas Komunistiskās partijas, Latvijas PSR Ministru Padomes, prokuratūras, kā arī dažādu ministriju dokumenti par staliniskā totalitārisma režīma represijām pret zemniecību.

Grāmatu veido piecas daļas. Pirmajā – apkopoti dokumenti par t.s. sagādes parādnieku sodīšanu. Proti, pirmajos pēckara gados saskaņā ar pastāvošajiem PSRS likumiem zemnieku saimniecībām nebija svarīgāka un atbildīgāka pienākuma kā nodot valstij lauksaimniecības produktus. Tomēr reāli zemnieki to nespēja izdarīt, šis pienākums daudzas saimniecības izputināja. Savukārt varas iestādes zemniekus sodīja kā "kulakus sabotierus". Otrajā nodaļā iekļautie dokumenti atsedz padomju režīma realizēto netaisnīgo nodokļu politiku. Trešajā nodaļā publicētie materiāli vēsta par iedzīvotājiem uzliktās kokmateriālu obligātās sagatavošanas un izvešanas darbiem un represijām, kas tika īstenotas, lai piespiestu cilvēkus veikt šos smagos darbus. Ceturtā nodaļa veltīta t.s. kadru tīrīšanai, kas tika īstenota, lai panāktu totalitārās sistēmas netraucētu funkcionēšanu. Piektajā nodaļā apkopotie dokumenti vēsta par represivo iestāžu darbinieku patvālu, nelikumīgiem arestiem, kratišanām un mantas atsavināšanu, fizisku izrēķināšanos u.c. pārkāpumiem.

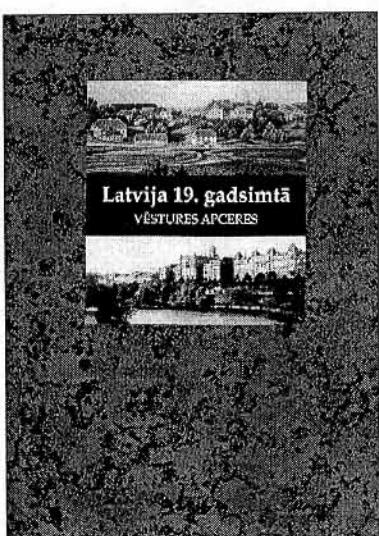
Krājumā apkopotie dokumenti veido spilgtu priekšstatu par padomju režīma represiju raksturu un apjomu pēckara periodā, kā arī sniedz vērtīgu izziņas materiālu turpmākajiem pētījumiem.

VĒSTURE

Latvija 19. gadsimtā: Vēstures apceres / Ath. red. Jānis Bērziņš. – Rīga: Latvijas vēstures institūta apgāds, 2000. – 575 lpp.: il.
ISBN 9984–601–03–X

Grāmatu laidis klajā Latvijas Universitātes Latvijas vēstures institūts. Tās autori – Gints Apals, Jānis Bērziņš, Ilgvars Butulis, Vija Daukšte, Aija Gudzuka, Ilga Grasmane, Valdis Kronis, Skaidrite Lasmane, Austra Mieriņa, Andrejs Plakans, Jānis Stradiņš, Gvido Straube, Edvards Tādens un Vita Zelče.

Grāmata apkopo 19. gs. vēstures svarīgākos aspektus. Liela vērība veltīta iedzīvotāju sociālās un demogrāfiskās ainas izmaiņām, zemnieku un pilsētnieku un viņu dzīvesveida raksturojumam. Iztirzāta arī saimnieciskā attīstība. Īpaša vieta atvēlēta industriālās sabiedrības tapšanai, kārtu ierobežojumu saīšanai, nacionālās pašapziņas izaugsmei.

Raksturotas arī svarīgākās sabiedriskās un politiskās norises, piemēram, jaunlatviešu kustība, Jaunā strāva, strādnieku kustība. Grāmata sniedz ieskatu arī zinātnes un augstākās izglītības, grāmatniecības un preses, reliģisko institūciju un ideju vēsturē.

Izdevumu papildina bagāts ilustratīvs materiāls. Savukārt personu rādītājs palīdz lasītājiem orientēties vēstures izklāstā.

Starptautiskā konference "Trimdas arhīvi atgriežās. Latviešu bēgļu gaitas Vācijā: 1944–1949 / Atb. par izdevumu Daina Klaviņa. – Rīga: Latvijas Valsts arhīvs, 2000. – 135 lpp.

ISBN 9984-9442-0-4

Krājumā apkopoti Latvijas Valsts arhīva rīkotajā starptautiskajā konferencē "Latviešu bēgļu gaitas Vācijā: 1944–1949" (tuvāk par konferenci sk. žurnāla 175.–178. lpp.) nolasītie referāti.

Krājumu aizsāk vispārēja rakstura apceres par trimdas vēsturi, piemēram, K. Kangera "Trimdas sākumi: Latvijas pavalstnieki kara laikā Vācijā (1939–1945)", E. Pelkausa "Latvijas valsts vīzijas bēgļu nometņu laikā". Vairāki pētījumi veltīti atsevišķu organizāciju darbībai – O. Baltputna "Kas ir Daugavas Vanagi?", I. Rozenlaukas, A. Gūtmanes "Latvijas Sarkana Krusta darbība Vācijā", R. Cipules "Latviešu skauti Vācijas nometnēs" u.c. Plaši atspoguļota latviešu kultūras dzīve bēgļu nometnēs Vācijā. Par to lasāms vairākos rakstos – V. Kinčes "Latviešu periodiskie izdevumi bēgļu nometnēs no 1944. līdz 1950. gadam", V. Zandera "Latviešu grāmata Vācijā 40. gadu otrajā pusē: autori, izdevēji, lasītāji", I. Nefedovas "Kultūra bēgļu nometnēs kā tautas izdzīvošanas faktors" u.c.

Krājumā rodami arī vēl citi interesanti pētījumi. Šis izdevums ir ieguvums ikviens, kas vēlas gūt priekšstatu par latviešu trimdas 40. gadu otrās puses vēsturi.